

ประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู

The Efficiency of Social Welfare Management for the Quality of the Elderly of
Local Government Organizations in Nawang District, Nong Bua Lamphu Province

ชาญยุทธ หาญชนะ

Chanyut Hanchana

คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพิชญบัณฑิต

Faculty of Political Science, Pitchayabundit College, Thailand

Corresponding Author, E-mail: chanyuth@gmail.com

Received: 2024-1-23; Revised: 2024-3-30; Accepted: 2024-3-31

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไปในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 500 ตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกใช้เครื่องมือในการดำเนินการวิจัย คือ แบบสอบถามกึ่งโครงสร้าง และสถิติที่ใช้คือ path analysis ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยด้านจิตใจมีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 2) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลโดยอ้อมต่อด้านประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยส่งผ่านด้านจิตใจ 3) ปัจจัยด้านสัมพันธภาพทางสังคมมีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและมีอิทธิพลโดยอ้อมโดยส่งผ่านด้านจิตใจ 4) ปัจจัยด้านสุขภาพร่างกายมีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและมีอิทธิพลโดยอ้อมโดยส่งผ่านด้านสัมพันธภาพทางสังคมและด้านจิตใจและมีอิทธิพลโดยอ้อมโดยส่งผ่านด้านสัมพันธภาพทางสังคม 5) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านจิตใจ 6) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านสัมพันธภาพทางสังคม 7) ปัจจัยด้านสัมพันธภาพทางสังคมมีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านจิตใจ และ 8) ปัจจัยด้านสุขภาพร่างกายมีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านสัมพันธภาพทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน โดยผู้วิจัยค้นพบว่า ปัจจัยด้านจิตใจมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านสุขภาพร่างกาย และสัมพันธภาพทางสังคม ตามลำดับ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อค้นพบที่สามารถนำไปสร้างเป็นแบบจำลองในการบริหารประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งระดับภูมิภาคและระดับประเทศต่อไป

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการจัดการ, องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น, ผู้สูงอายุ, ปัจจัยเชิงสาเหตุ, ผลกระทบ โดยตรง

Abstract

The purpose of this research is to study the influence of causal factors, physical health, mental health, social relations, and environmental factors that affect the efficiency of social welfare management for the quality of the elderly of local government organizations in Nawang District Nong Bua Lamphu Province. The sample group consisted of people aged 60 years and over in local administrative organizations in Nawang District. Nong Bua Lamphu Province, 500 samples. The researcher has chosen a semi-structured questionnaire to conduct the research. and the statistics used are path analysis, the research results found that 1) Psychological factors have a direct influence on the efficiency of social welfare management in terms of quality of life of the elderly, 2) Environmental factors have an indirect influence on the efficiency of welfare management. social factors in the quality of life of the elderly through the psychological aspect, 3) social relationship factors have a direct influence on the efficiency of social welfare management regarding the quality of life of the elderly and have an indirect influence through the psychological aspect, 4) factors Physical health has a direct influence on the efficiency of social welfare management on the quality of life of the elderly and has an indirect influence through social relationships and mental aspects and has an indirect influence through social relationships, 5) Environmental factors have a direct influence on the mind, 6) Environmental factors have a direct influence on social relationships, 7) Social relationships have a direct influence on the mind, and 8) Physical health factors have a direct influence on the mind. social relations, statistically significant at the level 0.01 which is consistent with the hypothesis, the researcher found that Psychological factors have the most direct influence on the efficiency of social welfare management regarding the quality of life of the elderly, followed by physical health, and social relationships, respectively

From the results of this research, there were findings that can be used to create a model for national administration in order to achieve sustainable development at both the regional and national levels.

Keywords: Management Efficiency; Local Government Organizations; Elderly People; Causal Factors; Direct Effect

บทนำ

โครงสร้างอายุของประชากรโลกและของประเทศต่างๆ กำลังเปลี่ยนไปในทิศทางที่มีอายุสูงขึ้น ในปี 2558 ประชากรโลกมี 7,349 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปประมาณ 901 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 12 ของประชากรทั้งหมด นับได้ว่าประชากรรวมทั้งโลกได้เข้าเกณฑ์ที่เรียกได้ว่าเป็น “สังคมสูงวัย” แล้วในปี 2558 ประชากรไทยมีจำนวน 65.1 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป 11 ล้านคนหรือคิดเป็นร้อยละ 16 ของประชากรทั้งหมด ประเด็นสำคัญคือ ขณะนี้ประชากรไทยกำลังสูงวัยขึ้นอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยได้กลายเป็นสังคมสูงวัยมาตั้งแต่ปี 2548 คือมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 10 (ตามนิยามขององค์การสหประชาชาติ) ประชากรสูงอายุกำลังเพิ่มขึ้นด้วยอัตราที่เร็วมากคือ สูงกว่าร้อยละ 4 ต่อปี ในขณะที่ประชากรรวมเพิ่มขึ้นด้วยอัตราเพียงร้อยละ 0.5 เท่านั้น ตามการคาดประมาณประชากร

ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (Complete Aged Society) คือมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 20 ในปี 2564 และจะเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super Aged Society) เมื่อมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 28 ในปี 2574 ซึ่งหมายความว่าสังคมไทยต้องมีการเตรียมการด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ เพื่อรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าวที่เรียกว่าภาวะประชากรสูงอายุ (Population ageing) (National Statistic Office Ministry of Information and Communication Technology, 2023; Office of the National Economic and Social Development Council (NESDC), 2023)

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทย เป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านการแพทย์ที่ทันสมัย ทำให้ประชากรมีสุขภาพอนามัยที่ดีประกอบกับความสำเร็จในการวางแผนครอบครัวอันเนื่องมาจากนโยบายรัฐ จึงทำให้อัตราการเกิดอัตราการตายลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้กำลังนำประเทศไทยไปสู่ภาวะประชากรสูงอายุ (Office of the National Economic and Social Development Council (NESDC), 2023)

โครงสร้างทางประชากรที่มีสัดส่วนของประชากรวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น แสดงนัยว่าอายุคาดหมายเฉลี่ยจะมีแนวโน้มสูงขึ้นด้วย ซึ่งการที่ประชากรวัยสูงอายุมีอายุคาดหมายเฉลี่ยที่ยืนยาวขึ้นมิได้หมายความว่าประชากรวัยสูงอายุจะมีสุขภาพอนามัยที่ดีตามไปด้วย หากผู้สูงอายุไม่ได้เตรียมความพร้อมด้านสุขภาพมาก่อน โอกาสของการเจ็บป่วย การเกิดภาวะทุพพลภาพและภาวะพิการก็จะสูงขึ้นด้วย (เกื้อ วงศ์บุญสิน, 2545) คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นประเด็นที่นักวิจัยและนักวิชาการหลายสาขาให้ความสนใจศึกษาวิจัยมากกว่าทศวรรษนับตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งข้อค้นพบจากการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนดูแลช่วยเหลือให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งนี้เพราะคุณภาพชีวิตเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงภาพรวมของผู้สูงอายุว่าเป็นอย่างไร ทั้งด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม (Office of the National Economic and Social Development Council (NESDC), 2023)

จากการทบทวนเอกสารงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่ผ่านมาพบว่า มีนักวิชาการที่ศึกษาแนวคิดและองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต โดยแบ่งองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตตามมิติต่าง ๆ ตั้งแต่ 4 ด้าน จนถึงมากกว่า 7 ด้าน องค์การอนามัยโลก แบ่งองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย (Physical domain) ด้านจิตใจ (Psychological domain) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relationships domain) และด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental domain) ซึ่งเป็นแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุด 26 ตัวชี้วัด (WHOQOL-BREF) โดยสุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ นำมาแปลเป็นภาษาไทยเรียกว่าคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกฉบับภาษาไทยชุดย่อ 26 ตัวชี้วัด (WHOQOL-BREF THAI) ลักษณะของแบบวัดคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเป็นมาตรวัด 5 ระดับ (เกื้อ วงศ์บุญสิน, 2545; Office of the National Economic and Social Development Council (NESDC), 2023) ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอนาวิ่ง จังหวัดหนองบัวลำภูมีการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุตามสิทธิผู้สูงอายุที่พึงได้รับตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ มีจำนวนผู้สูงอายุอยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน 2,745 คน การดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่ผ่านมา มีปัญหาในเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไม่ทั่วถึง และไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุได้ ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงเป็นการวิจัยเพื่อแสดงให้เห็นแนวทางสำคัญในการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาวิ่ง จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบายและแผนต่อไป

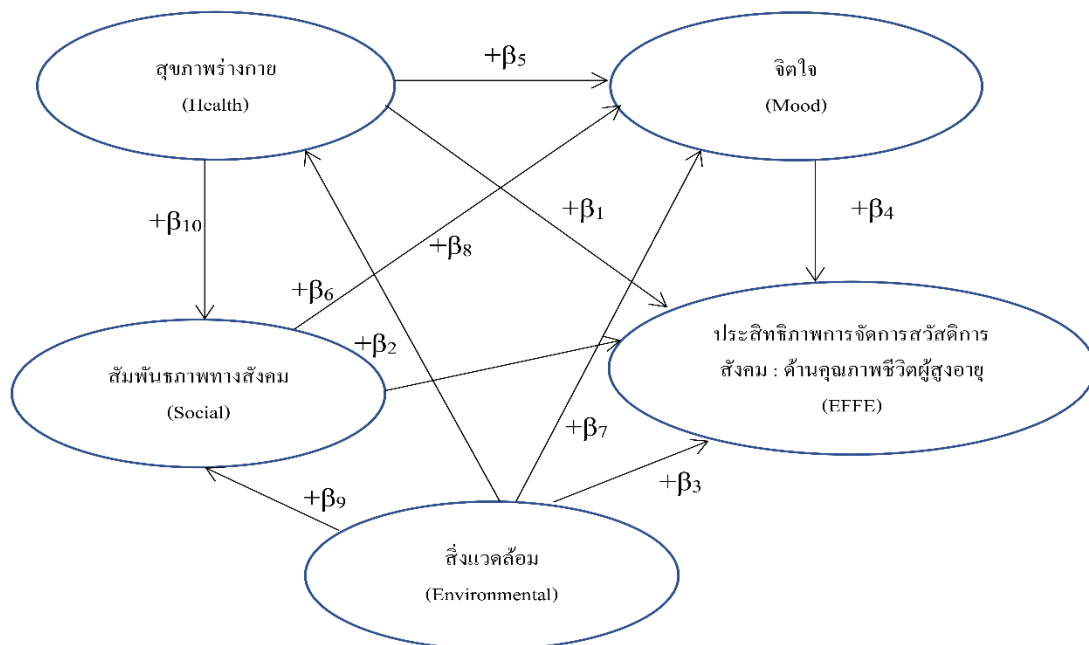
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาอิทธิพลความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู

สมมุติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านสุขภาพร่างกายมีอิทธิพลทางตรงต่อด้านจิตใจ สัมพันธภาพทางสังคม และด้านประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
2. ปัจจัยด้านจิตใจมีอิทธิพลทางตรงต่อด้านประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
3. ปัจจัยด้านสัมพันธภาพทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงต่อด้านจิตใจและด้านประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
4. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรสำหรับงานวิจัยนี้ได้แก่ ผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไปในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 2,745 คน ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ตัวแทนเพื่อใช้ในการศึกษาโดยขนาดตัวอย่างที่ต้องการจะเก็บรวบรวมเพื่อนำมาวิเคราะห์นั้น โดยอาศัยแนวคิดของ Leslie

Kish (1965) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ไม่ต่ำกว่า 25 เท่าของตัวแปรสังเกต ซึ่งงานวิจัยนี้มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 กลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามแบบกึ่งมีโครงสร้าง การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามโดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามตามลำดับดังนี้

ศึกษาหลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำผลการศึกษามาสร้างแบบสอบถาม โดยขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ

กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ

สร้างเครื่องมือในการวิจัย

เสนอร่างเครื่องมือต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และปรับปรุงคำถามตามคำแนะนำ

นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความตรงทางเนื้อหา (Content Validity) ระหว่างข้อความที่เขียนขึ้นในแบบสอบถามกับนิยามศัพท์ที่กำหนดไว้ และเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาและประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยใช้เกณฑ์ ค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 แสดงว่า ข้อคำถามนั้นใช้ได้ ในการวิจัยครั้งนี้ ข้อคำถามที่ผ่านการประเมิน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ได้ค่า IOC รวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 (Cronbach, 1990)

ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม โดยการนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน แล้วนำผลการทดลองมาใช้คำนวณเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเน้นเลือกใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) เป็นการวิเคราะห์เชิงสาเหตุ โดยต้องการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ขนาดของอิทธิพลต่าง ๆ การทดสอบสมมติฐานใช้วิธีการคำนวณโดยใช้โปรแกรม LISREL ซึ่งโปรแกรม LISREL จะคำนวณระดับนัยสำคัญของแต่ละเส้นทาง พร้อมแนะนำเส้นทางที่เหมาะสมให้ด้วย สถิติที่ใช้ดังต่อไปนี้ (Byrne, 2009; Sutthichaimethee and Ariyasajjakorn, 2020)

1) ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-square, χ^2) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานที่ว่าเมทริกซ์ส่วนตกค้าง (Residual Covariance Matrix) มีค่าเท่ากับศูนย์ ถ้าค่า χ^2 มีค่าสูงมาก แสดงว่าเมทริกซ์ส่วนตกค้างมีค่าแตกต่างจากศูนย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ตัวแบบความสัมพันธ์ไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ถ้าค่า χ^2 มีค่าต่ำมาก จนเข้าใกล้ศูนย์มากเท่าไร แสดงว่าตัวแบบความสัมพันธ์มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากเท่านั้น (P-Value > 0.05) ซึ่งค่า χ^2 มักใช้ควบคู่กับค่าไคสแควร์ความสัมพันธ์ (Chi-square/Degree of Freedom, χ^2/df)

2) ดัชนีความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root Mean Squared Error of Approximation: RMSEA) ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่าเมทริกซ์ส่วนตกค้างมีค่าเป็นศูนย์หรือไม่ หากค่า RMSEA ต่ำกว่า 0.05 แสดงว่าเข้ากันได้ดี ถ้าอยู่ระหว่าง 0.05 – 0.08 เรียกว่า พอใช้ และถ้าอยู่ระหว่าง 0.08 – 0.10 แสดงว่า ไม่ค่อยดี และถ้ามากกว่า 0.10 แสดงว่าไม่ดีเลย (Sutthichaimethee, Chatchorfa, & Suyaprom, 2019)

3) ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนตกค้างมาตรฐาน (Standardization Root Mean Squared Residual: SRMR) เป็นดัชนีที่ใช้เปรียบเทียบระดับความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของ 2 ตัวแบบ เฉพาะกรณีที่มีการเปรียบเทียบโดยใช้ข้อมูลชุดเดียวกัน ค่า SRMR ยิ่งเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โปรแกรม LISREL ให้ค่าสถิติส่วนตกค้าง (Residual) ทั้งที่ปรับมาตรฐานแล้ว และนำเข้าข้อมูลมาหลายค่า เพื่อช่วยในการระบุได้ว่ามีส่วนตกค้างกี่ค่า และค่าส่วนตกค้างใดที่มีค่าสูงเกินไป

4) ดัชนี Model CAIC (Consistent Akike's Information Criterion: CAIC) เป็นการทดสอบภาพรวมของส่วนตกค้าง ถ้า Model CAIC ให้ค่าที่ต่ำกว่า Saturated CAIC แสดงว่าตัวแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5) ค่าดัชนีความสอดคล้องสัมพัทธ์ (Relative Fit Index) ใช้ค่า NNFI (Non-normed Fit Index) มีค่าอยู่ระหว่าง 0 และ 1 ตัวแบบจะมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เมื่อค่า NNFI เข้าใกล้ 1 และจะดีที่สุดเมื่อมีค่าเป็น 1

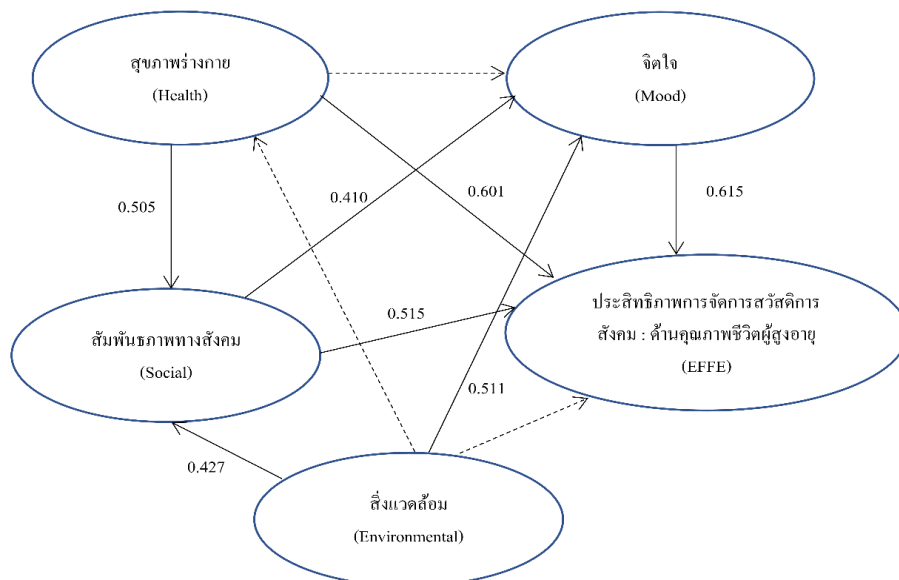
6) ดัชนีเปรียบเทียบความสอดคล้อง (Comparative Fit Index: CFI) เป็นดัชนีเข้าได้เชิงสัมพัทธ์ (Relative Fit Indices) เป็นดัชนีที่ชี้ให้เห็นว่าตัวแบบสามารถเข้ากับข้อมูลได้ดีมากน้อยเพียงใด โดยการเปรียบเทียบกับตัวแบบที่เป็นฐาน (Baseline Model) ซึ่งปกติมักจะเป็นแบบอิสระ (Independence Model) มีค่าอยู่ระหว่าง 0 และ 1 ดัชนี CFI ที่มีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าตัวแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เมื่อเปรียบเทียบกับตัวแบบอิสระ

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอनावัง จังหวัดหนองบัวลำภู ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ Path Analysis โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในรูปแบบจำลองสมการโครงสร้าง

สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอไว้ดังสมการโครงสร้างดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลเส้นทางความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ

ตารางที่ 1 ค่าสถิติวิเคราะห์อิทธิพลภายในโมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการทางสังคม ด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู

ตัวแปร	ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ		
	DE	IE	TE
จิตใจ	0.615	-	0.615
สิ่งแวดล้อม	-	0.205	0.205
สัมพันธภาพทางสังคม	0.415	0.112	0.527
สุขภาพร่างกาย	0.601	0.135	0.736

หมายเหตุ : DE หมายถึง อิทธิพลทางตรง (Direct effect), IE หมายถึง อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effect), TE หมายถึง อิทธิพลรวม (Total effect)

จากตารางที่ 1 และรูปที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้นที่ปรับแก้แล้ว โดยผู้วิจัยทำการปรับปรุงโมเดลโดยการนำข้อคำถามในแต่ละตัวแปรสังเกตได้มาทดสอบความกลมกลืนของโมเดล สามารถทดสอบสมมติฐานได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์โครงสร้างปัจจัยด้านจิตใจมีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.615

2. ผลการวิเคราะห์โครงสร้างปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลโดยอ้อมต่อด้านประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยส่งผ่านด้านจิตใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.205

3. ผลการวิเคราะห์โครงสร้างปัจจัยด้านสัมพันธภาพทางสังคมมีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.415 และมีอิทธิพลโดยอ้อมโดยส่งผ่านด้านจิตใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.112

4. ผลการวิเคราะห์โครงสร้างปัจจัยด้านสุขภาพร่างกายมีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.601 และมีอิทธิพลโดยอ้อมโดยส่งผ่านด้านสัมพันธภาพสังคมและด้านจิตใจ และมีอิทธิพลโดยอ้อมโดยส่งผ่านด้านสัมพันธภาพสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.135

5. ผลการวิเคราะห์โครงสร้างปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านจิตใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.511

6. ผลการวิเคราะห์โครงสร้างปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านสัมพันธภาพทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.427

7. ผลการวิเคราะห์โครงสร้างปัจจัยด้านสัมพันธภาพทางสังคมมีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านจิตใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.410

8. ผลการวิเคราะห์โครงสร้างปัจจัยด้านสุขภาพร่างกายมีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านสัมพันธภาพทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.505

จากสมมติฐานดังกล่าว พบว่า ปัจจัยด้านจิตใจมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านสุขภาพร่างกาย และสัมพันธภาพทางสังคม ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงอิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ซึ่งสามารถสรุปความเกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยสังเขป ดังต่อไปนี้

สำหรับการวิจัยนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์มีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ได้แก่ ปัจจัยด้านจิตใจมีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ปัจจัยด้านสัมพันธภาพทางสังคมมีอิทธิพลโดยตรงและมีอิทธิพลโดยอ้อมโดยส่งผ่านด้านจิตใจต่อด้านประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ปัจจัยด้านสุขภาพร่างกายมีอิทธิพลโดยตรง และมีอิทธิพลโดยอ้อมโดยส่งผ่านด้านสัมพันธภาพสังคมและด้านจิตใจ และมีอิทธิพลโดยอ้อมโดยส่งผ่านด้านสัมพันธภาพสังคมต่อด้านประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ นอกจากนี้ สำหรับผลการวิเคราะห์โครงสร้างปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านจิตใจ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านสัมพันธภาพทางสังคม ปัจจัยด้านสัมพันธภาพทางสังคมมีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านจิตใจ ปัจจัยด้านสุขภาพร่างกายมีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านสัมพันธภาพทางสังคม ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยด้านจิตใจมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านสุขภาพร่างกาย และสัมพันธภาพทางสังคม ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม สำหรับผลการวิเคราะห์ที่มีความไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อสุขภาพร่างกาย และนอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยด้านสุขภาพร่างกายไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านจิตใจ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ดังนั้น แนวทางในการบริหารองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างยั่งยืน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาอิทธิพลของปัจจัยในแต่ละด้าน และขนาดอิทธิพลของแต่ละด้านให้รอบคอบครบถ้วน เพื่อนำพามาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน (sustainable development) ต่อไป

สำหรับความสอดคล้องของงานวิจัยนี้กับงานวิจัยอื่นๆ ที่ผ่านมา พบว่า ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณลักษณ์ เมียนเกิด (2559); สุปรียา นุ่นเกลี้ยง, ศิริลักษณ์ คัมภีรานนท์ (2564); Chen et al. (2010) และ Thomopoulou, Thomopoulou, and Koutsouki, (2014) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านปัจจัยด้านจิตใจมีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ปัจจัยด้านสัมพันธภาพทางสังคมมีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ปัจจัยด้านสุขภาพร่างกายมีอิทธิพลโดยตรงต่อด้านสัมพันธภาพสังคมและต่อด้านประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ดังนั้นจากข้อค้นพบในงานวิจัยฉบับนี้ ผลของการวิจัยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารภาครัฐทั้งการปกครองส่วนกลาง และการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายและแผน ตลอดจนการกำหนดรูปแบบการพัฒนาการบริหารองค์กรการต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างยั่งยืนต่อไป

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้องค์ความรู้จากการวิจัยนี้ คือ ผู้วิจัยได้แบบจำลองการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทย ซึ่งแบบจำลองดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้สำหรับการกำหนดกลยุทธ์และยุทธศาสตร์การบริหารองค์กรภาครัฐต่าง ๆ ทั้งระดับภูมิภาคและระดับประเทศได้ ทั้งนี้แบบจำลองที่ได้ในครั้งนี้สามารถวิเคราะห์ให้เห็นทิศทางของความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุแต่ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการสวัสดิการทางสังคมด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังทำให้ทราบขนาดของ

อิทธิพลทั้งอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมทำให้ผู้ที่นำแบบจำลองนี้ไปใช้สามารถคาดการณ์หรือทำนายในอนาคตได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการวางแผนนโยบายระยะยาวของประเทศต่อไป

ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป เห็นควรให้ผู้วิจัยได้นำงานวิจัยนี้ไปใช้ต่อยอดการวิจัยด้วยการทำการวิจัยเชิงผสม (mixed method research) เพื่อให้การนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการกำหนดรูปแบบในการวางแผน และกำหนดยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกื้อ วงศ์บุญสิน. (2545). *ประชากรศาสตร์สาระเพื่อการตัดสินใจเชิงธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณลักษณ์ เมียนเกิด. (2559). *รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง ระบบการดูแลทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: เจ พีริ้น.
- สุปรียา นุ่นเกลี้ยงและ ศิริลักษณ์ คัมภีรานนท์. (2562). *ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้สูงอายุบนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ : ศึกษากรณีเทศบาลตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา* (รายงานวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- Byrne, B. M. (2009). *Structural Equation Modeling with AMOS: Basic Concepts, Applications, and Programming*. London: Routledge.
- Chen, J., Murayama, S. and Kamibepu, K. (2010). Factors Related to Well-Being Among the Elderly in Urban China Focusing on Multiple Roles. *BioScience Trends*, 4, 61–71.
- Cronbach, L.J. (1990). Coefficient Alpha and The Internal Structure of Tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-334.
- Kish, L. (1965). *Survey Sampling*. New York: John Wiley and Sons Inc.
- National Statistic Office Ministry of Information and Communication Technology. Retrieved December, 10, 2023, from <http://web.nso.go.th/index.htm>
- Office of the National Economic and Social Development Council (NESDC). Retrieved December, 7, 2023, from http://www.nesdb.go.th/nesdb_en/more_news.php?cid=154&filename=index
- Sutthichaimethee, P., Ariyasajakorn, D. A (2020), Forecasting Model on Carrying Capacity for Government's Controlling Measure under Environmental Law in Thailand: Adapting Non-recursive Autoregression Based on the Var-X Model. *International Journal of Energy Economics and Policy*, 10, 645-655.
- Sutthichaimethee, P., Chatchorfa, A., Suyaprom, S. (2019), A Forecasting Model for Economic Growth and CO₂ Emission Based on Industry 4.0 Political Policy under the Government Power: Adapting a Second-Order Autoregressive-SEM. *J. Open Innov. Technol. Mark. Complex.*, 5, 69.
- Thomopoulou, I., Thomopoulou, D., and Koutsouki, D. (2014). *The Differences at Quality of Life and Loneliness between Elderly People*. *Biology of Exercise*.